

ОПТИМІЗАЦІЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

В статті розглянуто економічну сутність та роль депозитної політики як складової формування ресурсної бази банків у сучасних умовах. З'ясоване місце та роль депозитної політики комерційного банку в забезпеченні ефективності банківської системи.

Ключові слова: депозитна політика, депозитні операції, банк.

В статье рассмотрено экономическая сущность и роль депозитной политики как составляющей формирования ресурсной базы банков в современных условиях. Определено место и роль депозитной политики коммерческого банка в обеспечении эффективности банковской системы.

Ключевые слова: депозитная политика, депозитные операции, банк.

Постановка проблеми. Сьогодні, коли міжнародні банки знизили обсяги кредитування вітчизняних банків, а також, зважаючи на недостатність ресурсів на внутрішньому банківському ринку, посилюється значення депозитних ресурсів, які банк повинен залучити шляхом здійснення депозитних операцій. Кожен комерційний банк включає в механізм банківського менеджменту необхідність розробки і реалізації депозитної політики. Депозитна політика комерційного банку виступає складовою банківського менеджменту, це комплекс заходів по формуванню депозитного портфеля, а також різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів. Визначення пріоритетних напрямків розвитку та удосконалення банківської діяльності в процесі залучення й акумулювання ресурсів, розвитку депозитних операцій та підвищенні їх ефективності — основна мета депозитної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових досліджень депозитної політики та формування оптимального депозитного портфеля комерційних банків слід зазначити роботи: А. Белоголазової, В. Вікулова, А. Вожжова, Н. Волкової, В. Гейця, Н. Парасія Вергуленко, Д. Олійник, В. Антонюка, О. Васюренко, О. Дмитрієва та ін. Кількість робіт з питань вказаної проблема тики досить велика, але багато з них мають дискусійний характер, тож потребують подальших наукових досліджень і практичної апробації.

Мета статті. Мета дослідження полягає у визначенні заходів щодо оптимізації депозитного портфеля комерційного банку.

Виклад основного матеріалу. Політична та економічна кризи призвели до загострення конкуренції між комерційними банками за ресурси та ефективні напрямки їх розміщення. Це призвело до тимчасового зниження

прибутковості банківської діяльності. Для успішного функціонування та розширення діяльності банківської установи недостатньо залучати кошти за нижчою ціною, а розміщувати за вищою, для цього необхідно створювати ефективну систему менеджменту банку.

Для підтримки своєї конкурентоспроможності банки вимушені пропонувати своїм клієнтам все нові послуги, застосовувати різноманітні фінансові інструменти та розширювати свою діяльність. Депозитна політика банку це стратегія по залученню тимчасово вільних грошових коштів для виконання статутних вимог, цілей і завдань банку, визначених меморандумами по кредитній і інвестиційній політиці з орієнтиром на підтримку банком своєї ліквідності і забезпечення прибуткової роботи. Капітал необхідно розглядати як номінальний якір, що допомагає подолати падіння реальної вартості активів. Історія і недавній досвід вчать нас тому, що для розвитку недостатньо створювати економічні і технічні умови. Потрібно також основоположне інституційне середовище: правила і традиції, що визначають, яким чином дані умови використовуватимуться [1].

Загальними вимогами до депозитної політики банків є оптимальне поєднання ліквідності, доходності і мінімізації ризиків комерційних банків. Комерційні банки включають у механізм банківського менеджменту необхідність розробки і реалізації депозитної політики. Чинником зростання обсягів депозитного ринку в Україні є зростання грошових доходів юридичних та фізичних осіб, що за умов відсутності фінансового ринку як альтернативи інвестування визначає депозитні вклади як головне джерело портфеля активів. За цих умов особлива увага звертається на фінансові аспекти діяльності банку. Відповідно ефективність управління та функціонування комерційного банку в значній мірі визначається ефективністю реалізації депозитної політики.

При розробці депозитної політики важливим є оцінка можливостей, переваг і недоліків банку порівняно з конкурентами, а також потенційних загроз його успішній діяльності. Визначення основних переваг і недоліків банку дозволяє перейти до розшифровки таких термінів як „потенціал” банку і його „ефективність”. Наступним етапом є аналіз і оцінка стану тенденцій бізнесу і ринкової кон'юнктури, який здійснюється в двох аспектах: зовнішньому і внутрішньому. Це необхідно для подальшого визначення і встановлення напрямів діяльності банку у сфері залучення вільних коштів, крім того дозволяє знайти альтернативні варіанти дій з урахуванням динаміки кон'юнктури ринку ресурсів, фінансового ринку та ринку товарів, робіт, послуг [2]. За даними, одержаними в результаті аналізу ринково-виробничих характеристик, можна оцінити привабливість кожного з ринків, де діє банк [3].

Кожен комерційний банк як суб'єкт депозитного ринку реалізує свої інтереси, базуючись на конкретних умовах діяльності депозитного ринку. Депозитна політика комерційного банку спрямована на оптимізацію витрат по залученню коштів на депозитному ринку за умови їх ефективного використання. Такий механізм реалізації інтересів всіх суб'єктів депозитного ринку формує ціну на депозитні кошти. Безпосередній вплив на процентні витрати мають середні залишки по оплачуваних депозитах, середня процентна ставка по них. У відносинах комерційних банків з різними групами клієнтів, як з фізичними особами, так і з юридичними, доцільно було б використовувати депозитні рахунки, що мають змішаний режим функціонування. Корисним щодо цього є досвід зарубіжних комерційних банків у застосуванні NOW рахунків. З одного боку, кошти, що зберігаються на таких рахунках, можуть використовуватися для здійснення платежів, а з іншого — вони є своєрідними фінансовими інвестиціями, що приносять їх власникам певні доходи.

З метою оптимізації депозитного портфеля та для забезпечення більшого надходження коштів на строкові та ощадні депозити можна рекомендувати спрощення режиму функціонування відповідних рахунків, тобто порядку зарахування коштів на вклади, видачі готівки та перерахування з депозитних рахунків. Слід більш широко застосовувати строкові вклади з додатковими внесками, а також скоротити обмеження на здійснення розрахунків із використанням коштів, що містяться на ощадних та строкових депозитах. У перспективі чітке розмежування різних видів депозитів — до запитання, строкових, ощадних — буде поступово зникати, що підтверджується досвідом комерційних банків розвинених країн, де все більше розширюється сфера застосування змішаних типів рахунків [4]. На сьогодні обсяг готівки на руках у населення є досить значним, і ті комерційні банки, які зможуть запропонувати індивідуальним вкладникам більший комплекс високоякісних послуг, отримають у своє розпорядження значні суми додаткових ресурсів. Розвиток таких послуг вимагає від банківських установ нових підходів до встановлення форм депозитних рахунків, упровадження нової техніки та технології ведення банківських операцій із застосуванням різноманітних засобів (чекових книжок, кредитних карток та ін.). Це дозволило б повніше задовольнити потреби клієнтів банку у різноманітних послугах, поліпшити якість обслуговування, підвищити зацікавленість фізичних осіб у розміщенні своїх коштів на поточних рахунках у банку і таким чином залучити нових вкладників.

Ще одним сучасним та перспективним методом комунікаційної політики банку є мерчандайзинг. Банківський мерчандайзинг — це одна із складових маркетингу та інструментів збутової політики, направлена на збільшення обсягу продажу банківських продуктів. Він являє собою комплекс заходів

щодо розробки та реалізації методів із залучення нових клієнтів та просування банківських продуктів і послуг на ринку.

Як перспективний напрям удосконалення депозитних операцій можна запропонувати розширення кола депозитних рахунків клієнтів з різноманітним режимом функціонування, що надаватиме вкладникам банку додаткові можливості щодо використання своїх коштів із прийнятним рівнем доходів. З метою оптимізації депозитного портфеля та для забезпечення більшого надходження коштів на строкові та ощадні депозити можна рекомендувати спрощення режиму функціонування відповідних рахунків, тобто порядку зарахування коштів на вклади, видачі готівки та перерахування з депозитних рахунків. Слід більш широко застосовувати строкові вклади з додатковими внесками, а також скоротити обмеження на здійснення розрахунків із використанням коштів, що містяться на ощадних та строкових депозитах. У перспективі чітко розмежування різних видів депозитів - до запитання, строкових, ощадних, - буде поступово зникати, що підтверджується досвідом комерційних банків розвинених країн, де все більше розширюється сфера застосування змішаних типів рахунків.

Ефективним методом додаткового залучення комерційними банками коштів на депозити може стати застосування комплексного обслуговування клієнтури. Крім традиційного кредитно-розрахункового та касового обслуговування, комерційні банки надаватимуть своїм клієнтам низку додаткових послуг. Постійне розширення діапазону послуг, зниження їх вартості, покращення якості кредитно-розрахункового та касового обслуговування, надання різноманітних консультацій сприятимуть збільшенню обсягів кредитних ресурсів банку, забезпечуючи йому належний рівень прибутковості при здійсненні активних операцій [5].

Висновки. Таким чином, для раціонального залучення коштів клієнтів та їх розміщення в дохідні активи комерційний банк має підходити відповідально до формування депозитного портфелю банку. При розробці депозитної політики для конкретної характеристики ресурсної бази банку необхідно оцінювати стабільність депозитів, характер коливань обсягу депозитів. Визначати стабільну частину депозитів: об'єм коштів, що несхильні або схильні в незначній мірі до впливу від змін кон'юнктури ринку. З метою оптимізації депозитного портфеля та для забезпечення більшого надходження коштів на строкові та ощадні депозити можна рекомендувати спрощення режиму функціонування відповідних рахунків. Слід більш широко застосовувати строкові вклади з додатковими внесками, а також скоротити обмеження на здійснення розрахунків із використанням коштів, що містяться на ощадних та строкових депозитах. Важливо зазначити, що оптимізація ресурсної бази допомагає визначати масштаби розвитку комерційного банку і збільшити обсяг прибутку.

Список використаних джерел

1. Версаль Н.І. Особливості формування депозитних ресурсів банками України / Версаль Н.І. // *Фінанси України*. – 2009. – № 12. С-95.
2. Галушко О.С. Від констатації фінансового стану до управління фінансами підприємства // *Фінанси України*.-2004.-№5.-С.18-26.
3. Викулов В.С. Инновационная деятельность кредитных организаций // *Менеджмент в России и за рубежом*. - 2009. – №1. - С. 79-87.
4. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку / О. А. Дмитрієва // *Фінанси України*. – 2008. – № 5. – С. 17.

Andrij Shubin

OPTIMIZATION OF COMMERCIAL BANK DEPOSIT POLICY

Bank deposit policy is a strategy to attract temporarily free funds to meet statutory requirements, goals and objectives of the bank specified memoranda credit and investment policy guideline in support of its bank liquidity provision and profitable work.

General requirements for banks' deposit policy is optimal combination of liquidity, profitability and minimize the risks of commercial banks. Commercial banks include the mechanism of bank management need to develop and implement deposit policy. In developing the deposit policy is an important assessment of the possibilities, advantages and disadvantages of a bank compared to the competition, as well as potential threats to its success. Each commercial bank deposit market as the subject realizes their interests based on the specific circumstances of the deposit market. Deposit Policy Commercial Bank aims to optimize the cost of raising funds in the deposit market conditions for their effective use. This mechanism of realization of interests of all subjects of the deposit market price forms to deposit funds. Direct impact on interest expense with average balances paid on deposits, the average interest rate on them. There are two types of deposit policy at the macro level. First - conservative politics or policy of strong state regulation of deposit institutions - is made by high inflation or stagflation, when prices rise in total accompanied by a significant decline in total production. Its main goal - increasing deposit discipline. The second type of deposit policy - liberal, providing a significant increase in monetary institutions eligible to open current accounts. Liberal policy is effective for small inflation. For high inflation is irrational because it further improves.

To optimize the deposit portfolio for more revenues to time and savings deposits can be recommended simplification of the operation of the invoices. It is a widely used term deposits with additional contributions and reduce restrictions on calculations using the funds contained in savings and time deposits.

Keywords: deposit policy, deposit operations, bank.